

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีที่มีต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยได้บูรณาการนำแนวคิดของโคเฮน แอนด์ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980 อ้างถึงในวิระกิตต์ หาญปริพรรณ์ และคณะ, 2551) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) การมีส่วนร่วมกับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) และนำผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544 : 2) ซึ่งได้แก่ แหล่งเงินทุนหมุนเวียน การบริหารจัดการกองทุน การพึ่งพาตนเอง การกระตุ้นเศรษฐกิจ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม มากำหนดกรอบในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มสตรีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) แบบบัญชีรายชื่อ จากจำนวนประชากรรวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 222 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ส่วนตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงข้อคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะอย่างเป็นอิสระ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.14 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 71.17

มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 77.48 มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 69.82 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.13

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในสังคม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่ ร่วมระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาของกองทุนหมู่บ้าน รองลงมาคือ ร่วมประชุมและหารือ ให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน ร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆของกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับ 3 มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับ 4 และร่วมกับเจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน ในการจัดลำดับการแก้ไขปัญหา เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่ การชักชวนเพื่อนบ้านที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ จัดตั้งผู้ประสานงานกองทุนหมู่บ้านท้องถิ่นเพื่อร่วมมือในการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาของกองทุนหมู่บ้าน เสนอแนวทางในการกำหนดหลักการปฏิบัติของกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับ 3 จัดให้มีกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับ 4 และมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือและวิธีการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่ เข้าร่วมการชี้แจงรายละเอียดการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านโดยตรงไปตรงมาและเป็นธรรมแก่สมาชิก รองลงมาคือ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนเจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้าน การร่วมในกิจกรรมต่างๆของกองทุนหมู่บ้าน อย่างสม่ำเสมอ เป็นอันดับ 3 การเข้าร่วมสอดส่องดูแลความเรียบร้อยในการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับ 4 และการเข้าร่วมและชักชวนเพื่อนบ้าน เพื่อสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่

มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาบริหารกองทุนหมู่บ้านเพื่อความถูกต้อง สะดวกและรวดเร็ว รองลงมาคือ ร่วมให้ความรู้และชี้แจงประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านแก่ประชาชน ประชาชนมีความมั่นใจว่าได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการกองทุนหมู่บ้านอย่างแท้จริง เป็นอันดับ 3 ร่วมจัดให้มีโครงการกองทุนหมู่บ้านให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้านเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน เป็นอันดับ 4 และประชาชนรู้สึกได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ มีการให้การยอมรับการทำงานของเจ้าหน้าที่และการเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน รองลงมาคือ ร่วมกิจกรรมการนำเสนอข้อคิดเห็น คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้าน การมอบรางวัลแก่เพื่อนสมาชิกและเจ้าหน้าที่ที่ทำประโยชน์สูงสุดให้กับกิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน เป็นอันดับ 3 และจัดผู้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นอันดับ 4 ส่วนข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการประเมินผลงานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กองทุนหมู่บ้านอย่างละเอียด เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพึ่งพาตนเอง รองลงมาคือ ด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ และด้านความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนด้านการบริหารจัดการกองทุน มีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่ การผลิตที่ใช้ทุนหมุนเวียนในชุมชนเพื่อให้มีรายได้ในชุมชน ทำให้เรียนรู้การบริหารเงินเพื่อใช้ในชุมชนอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เศรษฐกิจ สังคม เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต และกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในการลงทุนพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ตามลำดับ

3.2 ด้านการบริหารจัดการกองทุน พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ มีการแบ่งเขตให้กรรมการเป็นคนเก็บเงินกู้ยืมจากสมาชิก หากเก็บได้ครบตามจำนวนที่กู้ยืม จะมีค่าตอบแทนให้กับ

ผู้เก็บเงิน รองลงมาคือ มีขั้นตอนการพิจารณารวดเร็วและได้รับความสะดวกในการกู้ยืมเงินของสมาชิก จากกองทุนหมู่บ้าน ส่วนข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการจัดทำรายงานงบดุลแจ้งให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบ เช่น ธนาคาร พัฒนากรอำเภอและกรรมการทุกเดือน มีการทำเอกสารกับเครื่องพิมพ์ โดยใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินการในการยืมเงิน และมีการพิจารณากรรมการ โดยไม่เลือกคณะกรรมการเป็นกลุ่มพวกเดียวกันตามลำดับ

3.3 ด้านการพึ่งพาตนเอง พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อ พบว่าทุกข้อมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่ เสริมสร้างสำนึกความเป็น ชุมชนและท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น รองลงมาคือ ทำให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการ หมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง การถือฤกษ์ประโชชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และชุมชน การเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน ตามลำดับ

3.4 ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รองลงมาคือ เป็นการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของ ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ส่วนข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กระตุ้น เศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นการมุ่งเสริมให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข ด้วยวิธีปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ

3.5 ด้านความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี เช่น ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญา ให้เหมาะสม ต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคมของชุมชนชนบทให้เข้มแข็ง รองลงมาคือ ทำให้เกิดภูมิปัญญาชาวบ้าน (ผู้รู้ ผู้ชำนาญการ/ผู้นำ) ด้านเกษตรกรรม อย่างเช่น การเพาะปลูก การขยายพันธุ์ การเลี้ยงสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ การเกษตรผสมผสาน การทำไร่นาสวนผสม และการทำให้เกิดรายได้ของประชาชน ในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัวสามารถสรุปเป็นตัวเลข เพื่อนำไปพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้าน ต่อไปได้ ส่วนข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เป็นโครงข่ายการเรียนรู้เงินทุน สวัสดิภาพ สวัสดิการ และการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านและชุมชน พึ่งพาตนเอง อย่างยั่งยืน และครัวเรือนสมาชิก มีความเป็นอยู่ที่พอเพียง อบอุ่นเข้มแข็งสู่การเป็นภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ตามลำดับ

4. สรุปผลการทดสอบสมมุติฐาน

4.1 สมมุติฐานข้อที่ 1 ระดับผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ และด้านความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนด้านการบริหารจัดการกองทุน มีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4.2 สมมุติฐานข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยอันดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากผลของการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในสังคม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2528 อ้างถึงในพัชรี พงษ์ศิริ, 2545 : 13) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า ในกิจกรรมทุกอย่างควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจทำงานได้ตามที่เขาได้ตัดสินใจไปแล้วด้วยตนเอง จะทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการของเขา ซึ่งจะทำให้เขาได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ สายหยุด จำปาทอง (2544 อ้างถึงใน

ชงชัย ประดิ่งถาโต, 2543 : 29) ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปบริหาร ที่ใช้อำนาจมาเป็นการบริหารแบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการตัดสินใจร่วมกัน โดยการให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการใช้อำนาจมากที่สุด ด้วยความรับผิดชอบอันสูงสุดนั้น ไม่ควรเล็งผลเพื่อส่วนร่วมเพียงอย่างเดียว แต่ควรมุ่งถึงความสุขทางกายและใจในส่วนบุคคลด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพึ่งพาตนเอง รองลงมาคือ ด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ และ ด้านความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนด้านการบริหารจัดการกองทุน มีผลสำเร็จอยู่ในระดับ ปานกลาง ตามลำดับ จากผลการวิเคราะห์ผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ การผลิตที่ใช้ทุนหมุนเวียนในชุมชน เพื่อให้มีรายได้ในชุมชน ทำให้เรียนรู้การบริหารเงินเพื่อใช้ในชุมชนอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีต่อชุมชนว่า กองทุนหมู่บ้าน ทำให้บุคคล หรือกลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ และการออม ทำให้กลุ่มมีเงินทุน กองทุนนั้นจะมีการเติบโตขึ้น หากกลุ่มมีความเข้มแข็งและคงอยู่ตลอดไป จำนวนเงินทุนก็จะโตขึ้น กลุ่มก็จะมีเงินทุน หมุนเวียนเป็นของตนเองโดยไม่ต้องมีการพึ่งพาที่อื่น

2.2 ด้านการบริหารจัดการกองทุน พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ มีการแบ่งเขต ให้กรรมการเป็นคนเก็บเงินกู้ยืมจากสมาชิก หากเก็บได้ครบตามจำนวนที่กู้ยืม จะมีค่าตอบแทนให้กับ ผู้เก็บเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลินทร์ดารา ชัยน (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านจี้เหล็กหลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจี้เหล็กหลวง ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน ผลจากการศึกษาทางด้านคณะกรรมการพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านอยู่ ในระดับดีมากและมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมาก กล่าวคือสามารถที่จะออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของกองทุน มีการพิจารณาการให้กู้ยืมเงิน และมีการติดตามตรวจสอบการชำระเงินคืน ของสมาชิก และปัจจัยด้านคุณสมบัติของคณะกรรมการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม ในด้านการบริหารงาน ถึงแม้ระดับการศึกษาไม่สูงแต่ก็มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน เป็นอย่างดี มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม เสียสละเพื่อส่วนรวม และเป็นผู้ที่ประชาชนในหมู่บ้านให้ความเคารพ

2.3 ด้านการพึ่งพาตนเอง พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน ของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544 : 2) ที่กล่าวว่าประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับฐานรากของประเทศ โดยมีฐานคติ “รากหญ้าที่เข้มแข็ง ลำต้น กิ่ง ก้าน ใบ ย่อมจะสมบูรณ์แข็งแรง” เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น อย่างทั่วถึงพร้อม ๆ กัน เศรษฐกิจของประเทศย่อมจะฟื้นตัวเจริญเติบโตตามลำดับ ปัญหาสังคมและลดลง เสถียรภาพของค่าเงินจะเริ่มดีขึ้น

2.4 ด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลินทร์คารา ขยัน (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านซีเหล็กหลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซีเหล็กหลวง ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการนำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ มีการเข้าร่วมประชุม มีการชำระเงินคืนตามกำหนดเวลา และมีการใช้สิทธิตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ

2.5 ด้านความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่าโดยรวมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก อันดับแรก ได้แก่ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี เช่น ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญา ให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคมของชุมชนชนบทให้เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศุภโชค ชุนอ้าว (2545) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารกองทุน โดยมีระเบียบของชาติควบคุมอยู่ และเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้มีส่วนร่วมกำหนดข้อบังคับภายในหมู่บ้าน โดยอาศัยจารีตประเพณี วัฒนธรรม สภาพสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเข้ามาผสมผสานประกอบกัน ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

3. การทดสอบสมมุติฐาน

3.1 สมมุติฐานข้อที่ 1 ระดับผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการพึ่งพาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดประสิทธิผลที่ถือเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จขององค์กร ของรุ่ง แก้วแดง (2540 : 168 - 169 อ้างถึงในบัญญัติ เพื่อนสีเมือง, 2549 : 35) ที่ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ได้รับหรือผลสำเร็จของงาน ซึ่งการที่องค์กรสามารถดำเนินการให้ได้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ และองค์กรจะมีประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อองค์กรสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องจนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ผลลัพธ์ขององค์กรใกล้เคียงเป้าหมายขององค์กรหรือสูงกว่าประสิทธิผล จึงเป็นความสามารถขององค์กรในสถานะที่เป็นระบบสังคมหนึ่งการดำเนินการได้ผลตามวัตถุประสงค์ โดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อวิธีการและทรัพยากรขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลลักษณ์ ดิษยนันท์ (2545) ศึกษาศักยภาพ และปัญหาในการจัดการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าศักยภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน เริ่มจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน ตั้งแต่การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สมาชิกและคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนฯ ในระดับดี รวมถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน และร่วมปฏิบัติตามระเบียบที่ตั้งไว้ มีการสมัครเข้าเป็นสมาชิกมากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ร่วมดำเนินกิจกรรมกองทุนร่วมกัน (เช่น การระดมทุน การถือหุ้น การฝากออมทรัพย์สัจจะรายเดือน) สมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการประชุมสม่ำเสมอ

3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับผลสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยอันดับแรกได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลินทร์ดารา ขยัน (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านจี้เหล็กหลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจี้เหล็กหลวง ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการนำเงินกู้ไปใช้ตาม

วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ มีการเข้าร่วมประชุม มีการชำระเงินคืนตามกำหนดเวลา และมีการใช้สิทธิตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการงานวิจัยของประสิทธิ์ พาโฮม (2547) ได้ศึกษาวิจัย การศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดระเบียบการใช้เงินกองทุน และระเบียบการเลือกตั้งกรรมการบริหารกองทุนซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของกองทุน การดำเนินงานของกองทุนจะเกิดผลดีหรืออุปสรรคขึ้นอยู่กับศักยภาพและขีดความสามารถของคณะกรรมการในการบริหารงานและการจัดทำระบบบัญชีกองทุน และงานวิจัยของ สมภพ ศิริคำ (2547) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการให้สินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพ กรณีศึกษาอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกกับคณะกรรมการ การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ การกู้เงินนอกระบบหมุนเวียนมาชำระ และแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของหนี้ค้างชำระ ส่วนความสัมพันธ์ของการให้สินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านกับปัญหาที่เกิดจากการให้สินเชื่อของกองทุนหมู่บ้าน คือ การวิเคราะห์เงินกู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับความขัดแย้งระหว่างสมาชิกกับคณะกรรมการ การตรวจสอบการใช้เงินกู้มีความสัมพันธ์ทางลบกับการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ การเตือนและเร่งรัดหนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกู้เงินนอกระบบหมุนเวียนมาชำระ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลก่อนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน
2. ด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการและสมาชิก ควรปรับเปลี่ยนจำนวนเงินกองทุนให้เหมาะสมกับขนาดของหมู่บ้าน
3. ควรปรับมีการลดอัตราดอกเบี้ยและขยายเวลาการกู้ยืมให้สอดคล้องกับลักษณะของโครงการ

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1. ควรมีการจัดสรรเงินทุนในการบริหารจัดการค่าตอบแทนหรือเบี้ยเลี้ยงให้แก่คณะกรรมการให้เพียงพอ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน
2. ควรจัดเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องหรือเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอและช่วยเหลือเป็นระยะๆ
3. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายผลของกองทุนหมู่บ้าน เช่น ส่งเสริมอาชีพ และจัดหาตลาดผลผลิต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี
2. ควรศึกษาการพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางพัฒนาธุรกิจชุมชน